

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvadriga Pietatis

Bebius, Philippus

Coloniae, 1616

2. De Contritione & actibus eius sigillatim crebro eliciendis; deq[ue]
Examine conscientiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55113)

CLAVIS PARADISI.

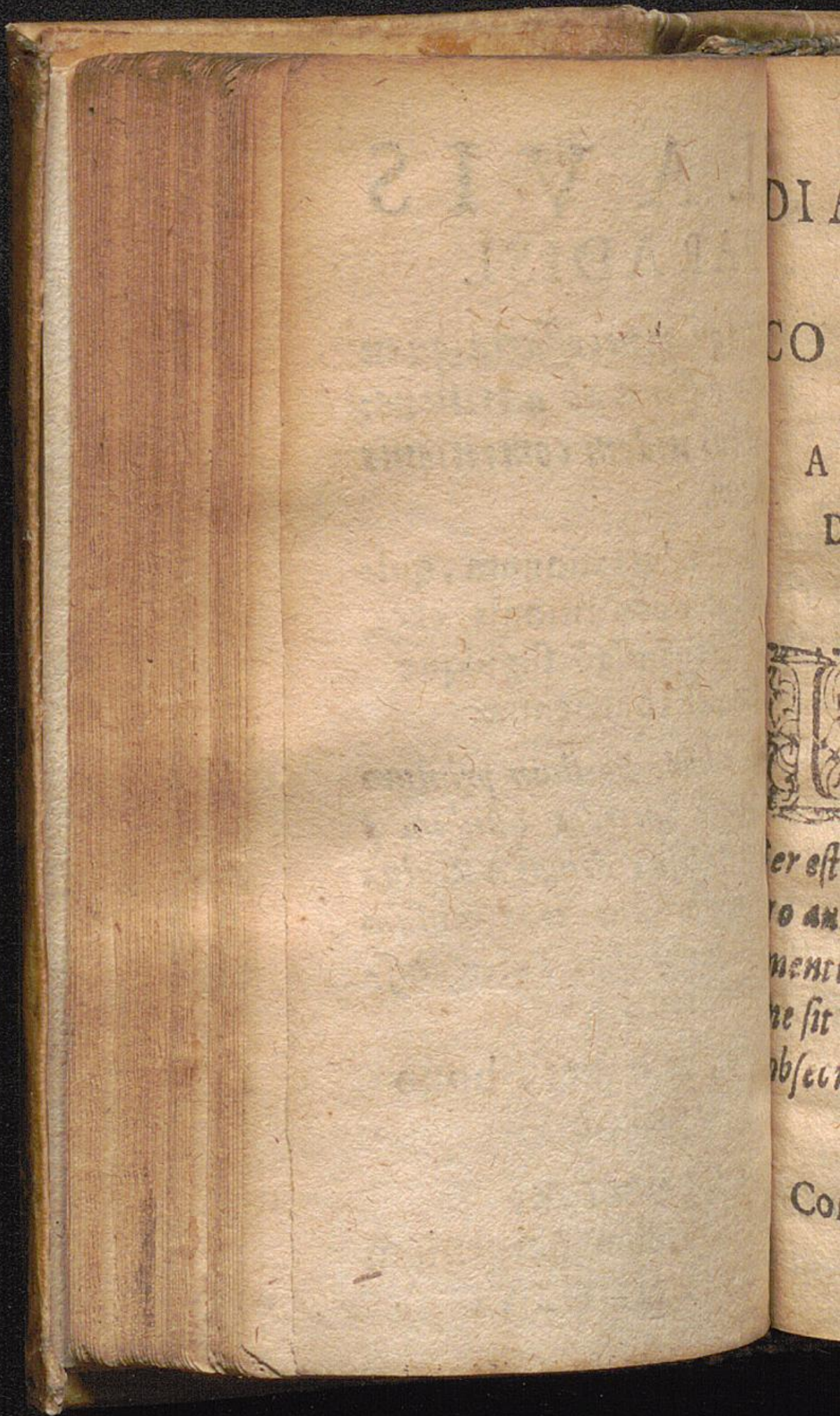
Contritio quàm necessaria, quarumque differat ab attritione: de actibus itidem contritionis sigillatim.

Accessit cumulus rationum, quibus probatur contritionis excusandæ frequentia: simulque Examen conscientiæ.

Emulgavit hunc libellum primum Hispanicè Sacerdos quidam à Societate Iesu, deinde à Regina Confessario huc transmissum Latine vertit alius Pater eiusdem Societatis.

Magno, ut liquet, bono publico.

*COLONIÆ,
Apud Conradum Butgenium
ANNO MDCXVI.*

DIA
CO
A
D
er est
ro an
ment
ne fit
obsec
Co

DIALOGISMVS
DE
CONTRITIONE
ET

ATTRITIONE.

Doctor & Discipulus.

DISCIPVLVS.

Hicceat mihi per tuam
humanitatem hodie
id quod nostra omni-
umq; plurimum in-
terest, ex te quaerere. Saepenumē-
ro audire memini, quantum mo-
menti ac ponderis in Contritio-
ne sit ad salutem. ediffere mihi
obsecro, quam sit illa necessaria.

DOCTOR.

Contritio, si verè æstima-
mus,

mus, res est vna tam eximie
 tamque homini salutaris,
 quātumuis grauissimis le-
 ribus sit obstrictus, veniat
 petrare, atque in pristina
 gratiā huius ope restitui po-
 sit: imò etsi contigerit reser-
 tē mori, sine copia Cōfessionis
 aut vllius Sacramenti, di-
 lute nihilominus neutiquam
 dubitandum. Contra vero
 quis culpę mortiferę sibi
 scius è vita decedat, quam
 Attritionem senserit (expet-
 interim Sacramenti) certis-
 mum est æternis ignibus
 cipandam.

*Quid discriminis est inter Cōfessionem
 et Attritionem?*

trit
 me
 poss
 qua

D
 ab a
 veri
 tus

Rect

an
 Deu
 bon
 nia
 quic

trititionem & Attritionem? ta-
met si enim distinguere ipse non
possim, tamen video immane
quantum inter se distent.

DOCTOR.

Distingui commodè altera
ab altera nō potest, nisi priu-
vtriusque vis ac natura peni-
tus cognoscatur.

DISCIPVLVS.

Rectè. Quid igitur est Contritio?

DOCTOR.

Contritio est perfectus
animi dolor ob offensum
Deum, quem, vt summum
bonum, summè, seu super om-
nia diligere tenemur. qua
quidem definitione fundi-

E 2

mentum

mentum Contritionis statuitur Amor Dei super omnia iuncta consideratione summa bonitatis ac benignitatis diuinarum perfectionum. Desiquidem, velut è fonte emanat ille dolor, quem dicimus propter offensam tantam, tamque exhaustam Dei bonitatem. Præterius porro principium eius satis patet esse fidem diuinam sine qua impossibile est placere Deo.

DISCIPVLVS.

Satis assequi videor quæ dicitur de Contritione. Iam quid est Contritio?

DOCTOR.

Est dolor animi de peccato

non præcipue ille quidem fundatus amore Dei super omnia; sed ortus ex timore æternæ damnationis, vel consideratione foeditatis peccati, vel huiusmodi aliis causis. Intelligis iam præcisè in quo discrepet Contritio ab Attritione? illa potissimum nititur amore Dei, hæc timore poenarum, aut simili aliqua consideratione.

DISCIPVLVS.

Intelligo. sed illud etiam expone, an dolor ille ex metu poenarum aut aliunde conceptus, ut dixisti, bonus censendus sit, an inutilis ac malus?

DOCTOR.

E 3

Nequa-

Nequaquam inutilis, aut
 vitio ponendus, sed bonuse
 ac donum Dei, quo animus
 præparatur, atque exurgens
 incipit ad statum gratiæ: non
 uoluit quippe odium peccati
 ac propositum emendationis.
 Cæterum non est perfecta
 dolor, sicut Cōtritionis; qui
 non informatur amore Dei
 perfecto. hinc Attritio voca-
 tur seu Contritio imperfecta.

DISCIPVLVS.

*Si quis confiteretur ritu Ca-
 tholico, sed sola instructus At-
 tritione, vtrum is peccatorum
 veniam, ac Dei gratiam obtine-
 re posset?*

Do-

DOCTOR.

Omnino, quia virtus Sacramenti, vt Theologi loquuntur, facit ex attrito cōtritum. quæ ratio quoque inter optimas vna est, cur expediat crebrò confiteri, vt attritionis defectum suppleat vis Sacramenti.

DISCIPVLVS.

Nimirum hinc colligo, me posse, vt Dei gratiam consequar, contentum esse actibus attritionis, crebrior modo Confessio accedat: quandoquidem Contritio per quam difficilis est, & conatus validos requirit.

DOCTOR.

Rectè ac salutariter feceris, si fre-

E 4

si fre-

si frequenter sacra confessio
 ne animam expiaris: sed illud
 non minus prouide & cōsi-
 to, qui frequentes etiam ad
 Contritionis elicere adfue-
 scunt nam etsi contritio sola
 diuinae gratiae impetranda
 sufficiat, absque Confessione
 (voluntas modo adsit ei
 obeundae quo tempore prece-
 ptum urgebit) tamen cum illud
 sit admodum difficilis, ut no-
 st; , semperque in huius vice
 caligine, ac tenebris, animae
 suspenso ac dubio fluctuan-
 dum sit, veramne contritio-
 nem habeamus, nec ne; oportet
 nostrae contritioni iungere
 Sacramentum Confessionis,
 ne in negotio aeternae salutis
 ea quae

ea e
 mu
 nec
 Sac
 tie
 no
 on
 pe
 ha
 A
 ni
 E
 tu
 b
 e
 c

ea quæ sunt parum tuta sectemur. at quanto etiam magis necessarium est salutare hoc Sacramentum vsurpare, quotiescunque apparet dolorem nostrum non esse nisi attritionem, seu contritionem imperfectam? itaque grauius hallucinans, dum te dicis Attritione contentum, aliud nil magnopere requirere.

DISCIPVLVS.

Ego vero à te expectoracionem tuæ assertionis, vt me probes hallucinatum.

DOCTOR.

Ratio in promptu est, non enim statim, commisso peccato, ad manum tibi semper

E S

est Sa

est Sacerdos, cui illud aper-
as, vt absoluaris: quin imo
accidere haud rarò potest, vt
desit spatium confitendi sub
ita morte præuento (quis nã
que illud tibi certo spon-
dit?) aut mille alijs vijs, Sa-
cramenti poenitentię exper-
oculto Dei iudicio è vit-
abripiaris. Sed fac te rã
confessum de culpis totius
vitæ mori, anæ ingens ma-
lum videtur tanto tempore
pati Deum inimicum fieri
atque infensum, cum attritio-
tua te illi reconciliare non
possit? anæ damnum grauif-
simum, omnia bonorum ope-
rum merita deperdere, qui-
bus a primis initijs scelerum

ad-

tanti momenti, à quo pende
 falus anime tutiora semper
 ligenda quis non vider? Qu
 cum ita sint, nescio profecto
 quid intelligant qui hoc non
 intelligunt, quanti moment
 sit contritio ad salutem.

DISCIPVLVS.

*Tam ample de bono contriti
 nis disseruisti, vt de eius neces
 sitate iam non ambigam: illud
 vero vt cognoscam vehementer
 etiam atque etiam scire exopto,
 quo pacto ad eius perfectionem
 peruenire possim, quique sint
 actus eius particulares.*

DOCTOR.

Tres omnino actus in ra
 tione sui complectitur, do
 lorem,

lorem, propositum, petitionem.

DISCIPVLVS.

Agedum de primo doce quid sentias, atque ita doce, vt idem ipse sentiam.

DOCTOR.

Concipiendus est dolor animi appretiativæ, vt dicunt, summus, ob offensum Deum, quia Deus est, id est, omni amore, obedientia, & honore longe longeque dignissimus.

DISCIPVLVS.

Quibusnam considerationibus dolor istiusmodi excitandus ac corroborandus est?

DOCTOR.

E 7

P

Diu, multumque cogitan-
dum, quam inæstimabile bo-
num lethali culpa nobis pe-
reat, nimirum diuina gratia,
quæ omnia bona creata dig-
nitate transcendit: eoque
iactura illius maxime pon-
deranda ac deploranda est,
propterea quod cæterorum
omnium bonorum iacturam
magnitudine superat, quan-
tumuis omnia simul iungas,
opum affluentiam, honores,
bonam valetudinem, vitam
ipsam. Secundo perpédi pos-
sunt cætera quoque peccati
mortiferi damna, cuiusmodi
sunt, nos eare constitui capi-
tales Dei inimicos, mancipia
Sathanæ, foedos atque instar
malorum

malorum dæmonum execra-
biles, reos æternæ damnatio-
nis; quæ si singula per se tãta,
tamque horrenda sunt, vt o-
mnia huius vitæ mala, dam-
na, tormenta in vnum acer-
uatim collecta infinite exce-
dant; quid simul omnia con-
globata nostris animis per-
mouendis poterunt? Quocir-
ca non vanè dixi, dolorem de
peccato, tanquã summo ma-
lo, summũ quoque esse oportere.
deinde si vel vnicũ pec-
catum tot malis stipatum sit,
quid erit innumeris animam
obstrictam gerere?

DISCIPVLVS.

*De primo actu satis. explica
secundum.*

Do-

DOCTOR.

Is est firmum emendationis propositum, manans itidem ex amore Dei super omnia: nihil ut sit in rebus humanis tam expetendum, nihil reformidandum, ut ad peccatum iterandum inducere valeat: quandoquidem (ut supra commemoratum est) nihil est æquandum bono quod peccando perditur, nihil quoque malis ac detrimētis æquiparandum, quæ incurruntur.

DISCIPVLVS.

At qui illud propositum generale est, opinor, quod explicasti, non quæ specialia sunt in hoc in-

hoc inclusa atque inuoluta?

DOCTOR.

Plane multa sunt, quæ quasi partes sub hoc genere continentur: exempli gratia, propositum restituendi cuique quod suum est, & Dei mandata, Ecclesiæque pariter omnia observandi; voluntas item munus suum probe exequendi, nihil ut desideretur quod officij ratio exigat; voluntas peccata ipsa, etsi contritione deleta (quod incertum semper manet) clavis Ecclesiæ subiciendi in Confessione, ad minus ubi tempus præcepti aduenerit; voluntas poenitentiam iniunctâ implendi, & quo plenior
fatis

satisfactio adhibeatur, se su-
aque omnia Deo offerendis
voluntas denique occasiones
peccati proximas euitandi.

DISCIPVLVS.

*Iam quis tertius actus Con-
tritionis?*

DOCTOR.

Petitio certa cum fiducia
obtinendi à Deo veniam
peccatorum, gratiam emen-
dationis, perseuerantiam in
bonis operibus vsque ad
mortem.

DISCIPVLVS.

*Ecquod fundamentum est ta-
lis petitionis ac fiducia?*

Do.

DOCTOR.

Nitimur tum bonitate ac
 misericordia Dei infinita,
 tum Christi Domini ac Ser-
 uatoris nostri meritis, quæ
 nobis pretiosissimi sanguinis
 effusione, atque acerbissima
 morte peperit.

DISCIPVLVS.

*Gaudeo, & gratulor nobis de
 tanta contritionis excellentia.
 atqui trade mihi etiam praxim
 quandam ac methodum eorum
 que dixisti, qua quotidie uti ac
 frui possim. Virtutis siquidem
 laus omnis in actione consistit.*

DOCTOR.

Praxis optima Contritio-
 nis exercendæ est per modum
 orationis, qua tibi iã præibo.

EX-

EXERCITIVM
CONTRITIONIS.

DOMINE IESV
CHRISTE, ve-
rè Deus & homo, Cre-
ator pariter ac Redem-

1. Actus. tor ; 1. DOLEO ex
intimo corde me offe-
diffe diuinam tuã ma-
iestatẽ, quia tu es De-
us meus & omnia, quẽ
super omnia diligo &

2. Actus colo. 2. PROINDE
firmiter statuo ac pro-
pono, me non amplius
te offensurum, sed oẽs
peccandi occasiones
pro viribus deuitatu-
rum:

rum: me insuper de
noxis meis ritè cōfes-
surū, & poenitentiam,
quæcunq; imponetur,
impleturum: ad pleni-
orem verò Satisfactio-
nem hodie tibi me ip-
sum offero, vitam me-
am, & mea omnia, &
omnes labores meos.

3. Actus. 3. ET quemadmodum
rogo te suppliciter &
flagito veniã delicto-
rū, ita confido me eam
impetraturū, per infi-
nitam misericordiam
ac benignitatem tuã,
per merita quoq; pre-
tiosissima sanguinis ac
sanctissimæ passionis
tuæ:

tux: datur um te quoque
tiam emendandi vitam
am, & in bono persevera
vsque ad finem. Amen.

DISCIPVLVS.

*O praeclarissimam doctrinam
ô consilium diuinum! sed
ties, quæso, id opere præstare
censes?*

DOCTOR.

Ex usu fuerit quotiescum
que se homo, qua est fragi
litate, lapsum aduertet in pe
ccatum, hoc pacto contritio
nem elicere: nequando forte
improvisa morte occupatus
minimo momento ad æterna
supplicia detrudatur; vel sal
tem, ne vel tantillum maneat
in dete-

in detestabili statu peccati.
 Quin etiam expediet quoti-
 die, vt minimum bis id ipsum
 exercere, manè & vesperi, ne
 quâ fortasse incuria, quod
 tanti momenti est, salutis no-
 stræ negotium in discrimen
 adducatur.

DISCIPVLVS.

En, hodie firmissime apud
 me constituo, ne vel transuer-
 sum unquam a consilio tuo tam
 salutari discedere. precor etiam
 Deum Opt. Max. vt mercedem,
 quam hac opera in me instituen-
 do posita exigit, tibi aliquando
 reponat. Dic tu quoque, amabo
 te, in quo ego vicissim tibi grati-
 ficari possim?

Do,

DOCTOR.

DEVS tibi det gratiam
 robur, vt semper in hac
 mi sententia permanear. O
 tu Dominum Deum pro
 vt quod te voce docui, o
 item ego quoque imp
 possim, quoad vixero, o
 ratione ac via pariter, sp
 ad portum nostræ salutis
 coelestem illam Ierusal
 exultantes, ac gaudis
 umphantes pertingemus
 æternum simul erimus,
 videbatur DEVS Deorum
 Sion.

Ad maiorem Dei gloriam.

DE FREQUENTI
CONTRITIONE

SIVE

*Ratio aliquot è medio sumpta,
quibus pia consuetudo com-
mendatur crebro excitanda
Contritionis, mane saltem
ac vesperi.*

I. RATIO.

CV M initium sapientiæ
est timor Domini, vt sa-
cræ Scripturæ monumenta
testantur: nihil antiquius, ni-
hilque prius ducere peccator
debet, si recte atque ordine ex
diuinæ sapientiæ præscripto,
vitam instituere decreuerit,
quam vt sæpissime cum Deo
F suo in

suo in gratiam redeat: hic studium, hic cogitationem quotidie defigat, in hoc omne corporis animique nervos extendat,

2. Alia omnia pia exercitia quantumuis sancta ac salutaria, necesse est hoc Contritionis exercitio, tanquam fundamento omnis pietatis, sustentantur ac fulciantur: sine quo salutem, cum Contritione, nullis adminiculis, sit per se salutis. quocirca porius huic virtuti tantum momenti, tanquam necessitatis, quam vllis aliis impendi oportet,

3. Cætera quoque pietatis exercitia

ex
nu
mi
tis
gu
de
hæ
om
in
qu
rep
titu
ma
dar
cia
cor
cum
fer
mo
top

digne satis præ ceteris laudibus affici, aut prædicatione efferi.

4. Theologorum quorundam grauissimorum sententia est admodum probabilis, periculo mortis nos astringit peculiari præcepto Contritionis pro viribus eliciende, que Attritione absolute sufficere, vt infra etiam vberius dicemus. Quod cum ita se habeat, quicumque hanc artem Contritionem excitandi omnium difficillimam sanus atque incolumis non didicerit, verendum est, ne frustra eam exercere nitatur defectis viribus in extremo spiritu, dum ingruent atque inualescent gemitus

mitus mortis. Itaque dum vi-
uimus ac valemus viribus e-
tiamnum integris, quantum
cura, labore, vigilijs animi,
corporisque viribus eniti, at-
que efficere poterimus, hanc
artem, hanc animi exercita-
tionem, hanc philosophiam
quotidie excolamus, atq; am-
plectamur, nominatim mane
ac vesperi, alioque ad eam-
dem consuetudinem validis-
sime incitemus.

5. Cum omnis dies, omnis
hora quam nihil finis osten-
dat, quam fallax vita, quam
omnia fluxa, & caduca, & in-
certa; illud vero certum ac fi-
de tenendum, nemini ad salu-
tem aditum patere cum pecca-
to mor-

to mortifero, nisi per veram
contritionem resipiscat, et
tuatque rite confiteri, cum
cesse fuerit; nihil certè quicquam
melius, aut salutaris finis
potest. quam hac pia consue-
tudine frequenter contracta
animi labe abstergere, quod
securiores simus.

6. Quamuis iuxta communi-
nem Theologorum doctrinam,
nam, homo poenitens vi Sa-
cramenti ex attrito fiat con-
tritus; tamen neque omnino
suppeditat spatium sacrae con-
fessione animam purgandam
neque ita prorsus expedita
obuia est attritio illa, quae re-
quiritur, vt contritus quis ex
attrito fiat. quare cum acci-
dent

dere possit, vt multi, quamuis
adhibita diligentia, ad hunc
attritionis gradum non per-
tingant, quis non videt, quam
sit necessarium eò curam om-
nem & cogitationem conuer-
tere, vt quotidie contritionē,
quantum quidem in nobis si-
tum est, excitemus?

7. Quamtuuis licet iam di-
cta Theologorum sententia
de attritione iuncta Sacra-
mento, satis tuta ac certa sit;
non tamen est articulus fidei.
proinde in re tanti momenti
vnde pendet animæ salus,
consultum non est in hac cer-
titudine omnino conquies-
cere; sed potius vterius adni-
tendum, opitulâte Dei gratia,
ad ve-

ad veram ac perfectam con-
tionem, quam certissimè
ac fide definitum, sufficere
salutem consequendam.

8. Tametsi etiam summa sa-
pientia, ac bonitas Dei Crea-
toris, ac Domini nostri sit, quæ
circa Sacramenta (præsertim
quæ maxime necessaria sunt)
sine dubio providebit, neque
ordinariè contingat error ex
parte Ministri, qui certe ver-
geret in graue detrimentum
ea vsurpantium: tamen negan-
dum non est, quin aliquando
defectus aliquis interueniat,
quem quidem vt cõtritio ve-
ra supplere potest, ita nullum
aliunde supplementum est
sperandum.

9. Colligitur ex dictis, nihil in rerum natura inueniri, excepta contritione, quod nobis de salute nostra securitatē parere possit: contra verò, hanc solam (vt cætera omnia desint, nulla tamen nostra culpa) nos de æterna beatitudine, quoad eius fieri potest, securos reddere. Ex quo perspicuum est, quo numero & quo loco pium hoc exercitium habendum sit, & quotidie usurpandum. Et cum Concionatorum omnium atque Confessorum munus sit, teste Apostolo, animas Deo reconciliare; neque id alia ratione ac via melius effici possit quam frequenti Contritione sordes pecca-

peccatorum eluendo; quam
referre æstimabunt suis con-
liis, auxiliisque omnes ad
inducere, atque inuitare?

10. Quandoquidem volun-
tem timētium se facit Domi-
nus, & in gratiam decem du-
taxat iustorū paratus fuit pe-
cere Sodomæ & Gomorrhæ
aliisque eiusdem regionis ci-
uitatibus, pro certo habendum
est, si praxis ista spiritualis
sancta, tamq; salutaris, ac Deo
grata studiosè obseruetur,
liisque identidem commen-
detur; Deum huius vniuersi-
tatis parentem, ac moderato-
rem, vindicem illam dexterā
à suppliciis retracturum, que
nobis ob peccata intermina-
tus est,

tus
bon
ma
ne
11.
bon
tiu
est
fica
tu
lati
tio
lati
ber
ad
tuo
ger
ad
ex
ctu

tus est, atque auream potius bonis omnibus cumulatifsimam pacem, ac benedictionem benigne largiturum.

II. In vniuersum, ad omne bonum amplectendum, vitiumque fugiendum, nullus est stimulus acrior, aut efficacius incitamentum spiritu compunctionis, qui paulatim hoc exercitio Contritionis comparatur: particulatim vero ad vitæ rationem bene, beateque instituendæ, ad curandas animorum ægri- tudines, quibus humanum genus grauissime afflicatur, ad prauos habitus radicitus extirpandos, ad corpora vitæ cultusque asperitatibus

edomanda; ad continentiam
in prosperis, patientiam in
uersis; ad maiorem in via vi-
tutis progressum, ad iniurias
inimicis nostris generose com-
donandas, ad maiora in die
incrementa amoris erga Deum
proximumque, ad assiduam
gratiarum actionem pro di-
uinis beneficijs, maiorem in
operibus misericordie feruore-
rem, perseuerantiam in bono,
ad mortis, dolorisque contem-
ptionem, ad rerum fluxarum
despicientiam, & celestium
flagrantissimum amorem, ad
omnia denique virtutum or-
namenta, quibus animus de-
coratur. Quæ singula, ne lon-
gior sim, eiusmodi sunt, vt
ad ex-

ad excitandum, inflamman-
dumque quamlibet torpenté
animum sufficere possint. E
contrario vero quid est quod
grauissimos plurimorum labo-
rus (prò dolor) sæpe Ecclesia
deplorare cogitur, quos mul-
torum annorum laboribus in
omni virtute probè exercita-
tos, solatio sibi, ac subsidio
fore sperabat? quid causæ est,
inquam, quod ita in vitiosis-
simos mores degenerant, nisi
hæc rei neglectis? dum spi-
ritum contritionis exarescere
ac penitus tandem extingui
patiuntur, nec Spiritus sancti
monitis parent, dum ait, *De
propitiato peccato noli esse sine
metu.* Ex his itaque mani-
festissi-

festissimum fit permagnum in
hoc exercitio momentum, ac
fructus.

EXAMEN
CONSCIENſIAE
vtiliffimum.

*Constans tribus partibus, videtur
licet:*

Proposito matutino, vigilan-
tia diurna, & disquisitio-
ne vespertina.

MANÈ.

NEcesse est in primis cognoscere
cat homo penitus quod per speculum
et um habeat precipuum aliquod
vitium ad quod maxime est pro-
clivis. quo cognito oportet aduer-

sus illud

ius illud pugnam capessere, donec
Deo duce debellatum sit. Itaque
matutino tempore statim dum à
sōno surgit, actis Deo gratijs quod
eum illa nocte conseruare, ac pro
tegere ab omni malo sit dignatus,
flexisq; genibus, Contritione, vt
supra explicatum est, excitatâ,
huiusmodi propositum apud se
firmabit, hoc pacto:

Domine Iesu Christe, Deus
cordis mei, desidero, volo, fir-
missime propono, fretus auxi-
lio gratiæ tuæ, vitam meam
omnem, corporisque & ani-
mi vires tuo seruitio manci-
pare, ac mori potius acerbis-
sima morte millies, quam vt
sciens volensque in posterum
maie fla-

maiestatem tuam vel leuiter
 offendere audeam, præsertim
 illo peccato quod me maxi-
 me premit.

INTERDIU.

• *Ho die, omni mentis prouisione
 curandū est, vt in dōcūssum atque
 illibatum seruetur propositū ma-
 tutinum, iāq; renouandum est
 quam sapissimè, verbi gratia, cū
 auditur hora, ipsis actionum ini-
 tijs, in egressu foras, in ventis
 omnibus aut in repentinis tentati-
 onū periculis: quo tempore præ-
 ter hanc propositi renouationem,
 ex usu fuerit etiam armaturam
 signi Sanctæ Crucis usurpare, aut
 sanctissimi nominis Iesu, aut Ma-
 rias,*

ria; fusa in super precatiuncula,
qua maxime placebit ac consen-
tanea iudicabitur: in summa, nō
est à praelio desistendum, quoad
obtainetur victoria.

Sicuti interdum, qua est huma-
na natura imbecillitas, cōtigerit
labi, ne in om̄odo se mœrore affli-
gat, neque languescat in incepto,
sed animū erigat, feriat pectus,
aut manu cordi admotā veniam
petat in hunc modum:

Hei mihi, bone Iesu, quid
feci? parce mihi peccatori,
parce per merita pretiosissi-
mi sanguinis tui, doleo inti-
mis sensibus me diuinā tuam
maiestatē offendisse, quia tu
es Deus meus, & ipsa bonitas
supre

suprema. ah vtinam & bis vtinā morte immanissima mil-
lies ablata mihi hęc vita cor-
poris potius, quam vita gra-
tię per culpam fuisset! Con-
firma cor meum Deus, & da
gratiam vt possim de hoc pec-
cato confiteri, & serio me
rursus emendare.

*Hęc ita faciat quotiescunque
lapsus fuerit, sed efficaciter, &
ex animo, cum sensu pietatis
simulque propositum maturo
subijciat oculis, nouamque at-
que adeo maiorem sedulita-
tem, & curam sibi imprimat
culpę omnis vitanda. Porro
licet in idipsum omne eius stu-
dium ac contentio feratur, ne*

TAMEN

tamen immoderate ferat, ut dixi, si deliquerit, neque patiatur propositum flaccescere; sed potius animosius, & maiore nisu contra pugnet: sicuti qui in voraginem ceciderit, ac saepe ceciderit, non trahet moram, aut ineptia se dabit, sed quamprimum exsurget, ac se proripiet ad sordes abluendas: ita in proposito.

Sapiens quoque Sanctorum consilium est, ut memoria causa signum aliquod circumferat, aut notam quampiam occulte apud se constituat, quoties id peccati seu delicti genus commiserit, siue superarit; quo facilius sub noctem in Examine eius diei rationem ab anima sua exigere possit.

Vesperis.

VESPERI.

Antequam se componat ad quietem, flexis genibus, si fieri potest, aut quantum poterit maxima cum reuerentia in se inquiret, id est, in eius diei omnia dicta, facta, cogitata, hoc modo.

1. Prima pars sit gratiarum actio huiusmodi: Maximas & im mortales, ô mundi conseruator, & Rector Deus, tibi gratias ago pro innumerabilibus diuinæ tuæ liberalitatis beneficijs, præsertim quibus à te hodie sum affectus, pro vitæ corporis, & animæ, pro naturæ nobilitate, qua me cæteris animantibus præstantiorem esse voluisti; quodque longe amplius est, pro vita & sanguine

gu
pro
tia
feu
nis
no
tis
cin
re
ex
me
2.
Ap
vt
bu
qu
tel
3.
ac
vi

guine tuo pro nobis effuso;
pro incomparabili dono gra-
tiæ tuæ, alijsque omnibus,
seu temporalibus, seu divi-
nis muneribus tuis, quibus
nos tibi arctissimo Charita-
tis vinculo hætenus deuin-
cire conatus es; pro tempo-
re hoc denique quod mihi ad
excutiendam conscientiam
meam concessisti.

2. *Sequitur Petitio hoc modo;*
Aperi, Domine, oculos meos,
vt videam delicta mea: & ro-
bur animæ meæ suppedita,
quo illa possim generosè de-
testari.

3. *Cum in semet ipse descendet,*
ac memoria repetet quoties in
vitium illud, quod corrigendum
susce-

susceperit, sit lapsus, quoties ven-
 adhibito studio victoriam reper-
 tarit, item horas diei omnes per-
 curret, & tanquam Iudex, cog-
 nitionem exercebit omniū illius
 diei actionum, locutionum, cogi-
 tationum, atque etiam omis-
 sionum, præsertim quibus Deum
 offendit: denique occasiones &
 pericula peccandi, in qua forte
 incurrit, serio perpendet.

4. Maximo animi sensu
 submissione agnoscat miseriam,
 infirmitatem, malitiam suam
 & capite, oculisque modestè
 deiectis dicet: O clementissime
 Domine, pudore suffundor,
 quod in tanta bonorum ope-
 rum penuria, tot errata, tot
 peccata inspiciam, exceptis
 etiam

etia
 igno
 me
 tuæ
 me
 rib
 tur
 cul
 fac
 s.
 den
 lore
 ven
 em
 nes
 cur
 act
 sup

etiam quæ vel incuria, vel
ignoratio regit. Debeo ta-
men (& hoc fateor) diuinæ
tuæ bonitati gratias, quod
me ab innumeris aliis scele-
ribus præseruaris, in quæ na-
turæ meæ infirmitas, nisi oc-
cultavi gratiæ tuæ obstitisses,
facile toto impetu corruisset.
s. Ad extremum pectus tun-
dendo, & vehementissimum do-
lorem animo concipiendo, petet
veniam, statuetque firmissime
emendare quæ peccauit, occasio-
nes quoque & pericula omni
cura declinare. Hic itaque tres
actus Contritionis eliciantur ut
sup. pag. 95. Domine Iesu, &c.

Tria.

TRIA
DOCUMENTA

perquam opportuna.

CVM examen hoc Consci-
entiaē tanti momenti sit,
tantique ponderis; sedulo cu-
randum, vt eius consuetudo
nunquam intermittatur; sed
ratione eius, ac praxi penitus
percepta, quotidie vsurpanda
est: simulque rogandus Deus
ter maximus, vt gratia sua, ac
lumine cœlesti iuuet.

2. Nullum sit impedimentum,
aut occupatio tam grauis ac
seria, quæ huic rei obstet: sed
quotidie, dictis horis, dissi-
patis licet in varias curas &
cogitationes animi viribus,

tan-

tan pu
quod
cupa
præf
hæc
auter
cti, v
coha
pella
3. D
hebd
men
li. qu
nimi,
simus
Qua
suet
P
A

tanquam receptui canendum.
 quod si contigerit somno oc-
 cupari antequam hoc officij
 præstitum sit; expergiscenti
 hæc prima cura sit, vt fiat. Vbi
 autem plures vel sanguine iū-
 cti, vel contubernales & socij
 cohabitāt, ad id se mutuo im-
 pellant & verbo, & exemplo.
 3. Dies cum die conferatur,
 hebdomada cū hebdomada,
 menses inter se, anniq; singu-
 li. qui cursus ad candorem a-
 nimi, & perfectionem certis-
 simus est.

*Qua ratione ac via hæc pia con-
 suetudo inualescere, atque in
 vulgus emanare possit.*

A Pud se quisque pro virili
 sua seriō ac constanter
 hanc

G

hanc seruare decernat magis
 ac vespere; multa etiã sibi in
 dicta, quotiescunq, eam cõ
 gerit infringi. id ipsum patre
 familias liberos suos doceat
 dominos seruos, & sic alij alio
 2. Cum nõ modo priuatis ho
 minibus, sed Reip. etiã ad or
 nem morũ honestatẽ, & ad or
 nem virtutũ accessionẽ multu
 plicẽ afferat vtilitatẽ; Super
 ores oẽs cum Ciuiles, tum Ec
 clesiastici, præcipiãt Ludimag
 gistris Triuialibus, iuxta
 Latinitatis professoribus,
 discipulos suos, pro captu
 quẽque, hac ratione institu
 atque ad vsum informet.
 3. Pastores oẽs, ac Vicarij
 rũ, Concionatores quoque

C
 li
 ad
 4.
 M
 m
 fo
 gu
 qu
 5.
 ti,
 fib
 tri
 no
 op
 ob
 vt
 me
 Co
 ex

Co

Cōfessarij è pulpitis ac subse-
lijs suis multitudinis animos
ad id omni studio inuitent.

4. Episcopi, Toparchæ, alijq;
Magnates curēt typis excudi
maximo numero libellos, seu
folia maiora huius ipsius ar-
gumēti: distribui itē gratis, &
quavis ratiōe spargi in vulg^o.

5. Quicumque Reip. Præposi-
ti, partē eius aliquā aut curā
sibi mandatā sustinēt, vt in
triremibus, castris, carcerib⁹,
nosocomijs, & xenodochijs,
opportunē, importunē rogēt,
obsecrēt, impellāt, imperent,
vt ad pullum cāpanæ, aut alio
modo, etiā alta voce fortassis,
Contritionis exercitium, vt
explicatum est, obseruetur.

6. Ecclesiastici denique, & Religiosi, quādo opera, & cōsilio iuuāt moribūdos, ut cōsiliā suā ad portū salutis appellāt & plenis velis ostia paradisi inuehātur, idē cū erant illos, tū alios præsentes docent, anteq̃; quomodo eliciēda Cōfessio, nō in illo modo temporis articulo, sed quotidie, in omni vita. *Haec sunt rationes, quae occurrūt, haec adiumenta propria, quibus corrupti hominū moribus integritatē reuocātur. Ita quae utilissima factis visa sunt, quaeque tuis usus fore credidi, quā pauca scripsi potui, suggessi alia alijs suggerere Deus, nō minus idonea, vel opportuna: quē rogo, ut nostros conueniēter bene fortunet, ac ratos, gratosq̃ habere velit, ad suā nominis gloriā, & compluriū animarū saluē. Amen.*